9. szám. Budapest, 1905 március 31 II. évfolyam

A MAGYARORSZAGI VASUTI SZEMELYZET ERDEKEIT KÉPVISELŐ KÖZLÖNY

A Magyar Vasutas megjelen minden hét péntekjén. Szerkesztősége és kiadóhivatala **Budapest, VII., Csömöri-ut 28. szám,** ahova mindennemü levelezés és egyéb küldemény intézendő.

Előfizetési feltételek:

Egy hóra	frt —.40	(K —.80)
Negyedévre	frt 1.20	(K 2.40)
Félévre	frt 2.40	(K 4.80)

Minden összeköttetésünket a legnagyobb titokban tartjuk. Ha valaki — bármi okból — nem akarja, hogy lapunk az ő nevére járjon, bármilyen *más cimre is előfizethet.*

A Konzum a tagoké.

Igenis, a tagoké a Konzum, nem pedig a nagyuraké, akik az igazgatóságban és felügyelő-bizottságban ülnek, sem pedig azoké a tőkepénzeseké (Ölhoffer és társai), akik fejőstehénnek nézik és használják ezt a „munkásjóléti“ intézményt.

Eddigelé ugyan, csak egy maroknyi csoport volt ura a Konzumnak, de ez a visszaélés és jogfeladás eredménye volt csupán. Hogy jövőben visszaszálljon a Konzum fölötti rendelkezés a tagokra, és visszaadassék eredeti hivatásának: a tagok anyagi jóléte emelésének, az a célja annak a mozgalomnak, amelyet a céltudatos vasuti alkalmazottak, elsősorban a vasuti munkások meginditottak.

Ezt a célt szolgálja az az inditvány is, amelyet mintegy ezer budapesti tagja a szövetkezetnek a közgyüléshez beterjesztett.

Ezzel az inditványnyal a legnagyobb visszaélés és a legsértőbb igazságtalanságok egyikét akarják kiküszöbölni. Megirtuk már, hogy milyen botrányos visszásságokat tüntet föl a Konzum üzleti eredménye. Két és negyedmillió korona forgalom mellett az üzleti fölösleg alig 330,000 K, ebből pedig — szinte szédületes elgondolni is! — több mint 300,000 K az üzleti kiadás, ugy hogy alig 30,000 korona tiszta haszon marad ennél az óriási szövetkezetnél. A tiszta haszon pedig csak arra szolgál, hogy néhány kapitalistának, aki jó és biztos befektetési helynek tartja a szövetkezetet, hatos kamatot hajtson a pénze. Élénken megvilágitja a helyzetet az, hogy mig például a szövetkezet tartalékalapjára csak 1270 korona jutott a fölöslegből 1903-ban, ugyanebben az évben csupán *Ölhoffer* főfelügyelő urnak (akinek több mint 26,000 koronája „gyümölcsözik“ a Konzumban) mintegy 1600 korona „kamat“ járt ki; ennek az egy embernek 300 koronával több, mint a tartalékalapnak.

A tagok legnagyobb részének pedig a Konzumtól semmi hasznuk nem volt. Silány portékát drága áron vásárolhattak, de az üzleti fölösleg rámegy a rejtélyes üzleti kiadásokra és ami tiszta haszon marad, az Ölhoffer uré és társaié.

Pedig a mi fölfogásunk az, hogy a Konzum nem Ölhoffer főfelügyelő ur és érdektársai számára lett annak idején megalapitva, hanem bevallottan azért, hogy a szerény javadalmazásu és szegénysorsu vasuti alkalmazottak terhein könnyitsen. És a Konzumot nem is a nagytőkések tartják fenn, hanem az a sok ezer szerény jövedelmü tagja a szövetkezetnek, aki majdnem egész keresetét otthagyja a Konzumnál, akinek véres verejtékkel keresett filléreiből rakódik össze az üzleti fölösleg, a tiszta haszon és az Ölhoffer ur és társainak busás haszna.

Ha egyszer eszébe jutna a Konzum sokezer szegény tagjának, hogy kilép vagy nem vásárol többet, mi történne akkor? Nem volna sem üzleti forgalom, sem fölösleg, sem hatos kamat. Ölhoffer ur és társai füstre tehetnék a jól jövedelmező részjegyeiket, Prehoffer ur pedig becsukhatná a boltot és szögre akaszthatná az állát.

Ha azonban az a szörnyü csapás érné a Konzumot, hogy Ölhoffer ur és érdektársai fölmondanák részjegyeiket és kivonnák befektetett tőkéjüket, elpusztulna vajjon akkor a Konzum? Dehogy, sőt jobban érezné magát, mint eddig! Vigan tovább müködne és meg sem érezné a tőkeveszteséget. Annál kevésbbé, mert hiszen csekély kamatra bárhonnan szerezhet pénzt és nincs ráutalva az Ölhofferék *uzsorás* tőkéjére.

De tovább megyünk. A M. kir. Államvasutak alkalmazottai fogyasztási szövetkezetének egyáltalában nincs szüksége magántőkére. A kereskedelmi minisztérium a mi legfőbb urunk, a magyar állam a mi gazdánk. Mennyi kamatnélküli kölcsönt, mennyi ajándékot osztogat ez a magyar állam, ez a kereskedelmi minisztérium a nagyvagyonu, teljesen idegen vállalkozóknak és birtokosoknak! Kétségtelen, hogy az állam *saját* alkalmazottainak a szövetkezete számára is jutna néhány százezer korona kamatmentes kölcsön a kereskedelmi minisztérium költségvetésében és igy nyugodt lelkiismerettel lemondhatna a Konzum az Ölhoffer ur és társai drága, pogányul drága tőkéjéről.

Nincs oka tehát a Konzumnak arra, hogy fentartsa továbbra is azt az igazságtalanságot és visszaélést, hogy a jövedelmet azok között osszsza szét, akiknek semmi hasznát nem látja, ellenben csak töviseket és terheket nyujtson a tagok ezreinek, akik fentartják a szövetkezetet és megteremtik a jövedelmet.

Ez a célja a céltudatos tagok inditványának is. Módositsák az alapszabályokat olyan értelemben, hogy az évi jövedelemnek legalább a fele a bevásárló tagok között osztassék föl az év végén. Amennyit a bevásárlás

105

kitesz az évben, annyi részt kapjanak aránylag a tiszta nyereségből is. Jusson legalább a fele a tiszta nyereségnek azoknak a tagoknak, akiknek a kinos-keserves keresetéből ez a nyereség fölhalmozódik. Az Ölhofferek pedig elégedjenek meg kevesebb „kamattal", sokkal kevesebbel. És ha nem tetszik nekik, haragudjanak meg és tegyék meg a Konzumnak azt a szivességet, hogy hátat forditanak neki. Hálásak leszünk érte és megköszönjük. De legyen vége a visszaélésnek, szünjön meg a Konzum kiszipolyozása!

A szervezett vasuti munkások inditványa olyan józan és olyan igazságos, hogy az igazgatóság sem merészelt teljesen elzárkózni előle. Kiküldött egy „kigondoló-bizottság"-ot, amely „tanulmányozni" fogja a nyereségvisszatérítés kérdését. Világos, hogy valami taktikán vagy furfangon töri a fejét a derék igazgatóság. Előrelátható, hogy az a „kigondoló-bizottság" azt fogja jelenteni, hogy megvalósitható a nyereségvisszatérés, de csak jó későn, évek mulva és csak korlátolt mértékben.

De a gazda nélkül csinálják azok a jó urak a számadást. A Konzum céltudatos tagjai nem fogják megengedni, hogy továbbra is lábbal tiporják az érdekeiket. A beterjesztett inditvány csak kis részét tartalmazza annak, amit jogunk van követelni a Konzumtól. Ezt a keveset azonban nyomban és határozottan követeljük. Ettől elütni nem engedjük magunkat.

Hiszen már most bejelenthetjük, hogy nem elégszünk meg azzal, ha csak a fele a fölöslegnek jut a vásárló tagoknak. Egyedül igazságos és helyes rendszer csak az, ha a tiszta haszon — a tartalékalap gyarapitásán kivül — *egészen* a vásárló tagoknak jut. A részjegyek kamatozása fölösleges. A Konzum nem takarékpénztár. Aki kamatoztatni akarja a pénzét, helyezze el valamely takarékpénztárban és ne a fogyasztási szövetkezetünkben.

A Konzum öntudatos és józan tagjait pedig fölhivjuk, hogy erősen szervezkedjenek és erősen tartsák magukat a közgyülésen minden furfang és minden erőszak ellenében.

Ha elfogadják a munkások inditványát és olyan igazgatósági és felügyelőbizottsági tagokat választanak, akik csak a tagok érdekeit viselik a szivükön: — *akkor sikerült egy darab igazságot teremteniök és egy darab kenyeret szerezniök.*

Ebben a mai igazságtalan és nyomoruságos világban pedig sokat ér már egy darab igazság és egy darab kenyér is!

A Máv. betegsegélyző pénztára.

Ismételten foglalkoztunk már azon visszásságokkal, amelyek a Máv. betegsegélyző pénztár tagjait joggal elégületlenné teszik, most hogy a pénztár közgyülése közelg, ismét rá kell mutatnunk néhány körülményre, amelynek sürgős orvoslását követeljük.

A szervezett munkásság mindenütt elkeseredett harcot folytat a gyári és vállalati betegsegélyző pénztárak ellen és általános a meggyőződés, hogy a vállalati pénztárakat, mint a melyek a munkásság érdekeit minden irányban kárositják, s a munkást a vállalattal szemben még alárendeltebb s függőbb helyzetbe hozzák, fel kell robbantani. E tekintetben csakis a Máv. betegsegélyző pénztárral kellene kivételt tennünk, mert ez a pénztár kivételesen oly helyzetben van, hogy a tagok javára becsületes és céltudatos gazdálkodás mellett sokkal többet tehet, mint bármely más betegsegélyző pénztár. A valóságban azonban a Máv. betegsegélyző pénztára épen ellenkező müködést fejt ki és alapszabályai, de egész szervezete olykép vannak megalkotva, hogy nemcsak a munkások érdekeire szerfelett károsak, de homlokegyenest ellenkeznek a törvény intézkedéseivel is.

Igy a betegsegélyezésről szóló 1891. évi XIV. t.-c. értelmében a betegsegélyző pénztár igazgatóságának kétharmadrészben a tagokból és egyharmad részben a munkaadó cég képviselőiből kell megalakulnia. A Máv. betegsegélyző pénztárnál ennek épen az ellenkezője történik, amennyiben az alapszabályok 24. szakasza értelmében a pénztár igazgatóságába 6 tagot delegál a Máv. igazgatósága és csak 4 tagot választhatnak a biztositott alkalmazottak.

Ez a betegsegélyző pénztár tehát teljesen a vállalat kezelése alatt áll, az alkalmazottak önkormányzati joguktól véglegesen meg vannak fosztva. Ennek a körülménynek tulajdonitható azután, hogy a pénztár egész müködése helytelen alapokra van fektetve. És ez természetes. A vezetőségben oly emberek ülnek, akikből minden szociális érzék hiányzik, akik nem ismerik a pénztári intézmény hivatását és nagy fontosságát s akik financiális szempontból és nem a tagok szükségletei és igényei szerint irányitják a vezetést. Igazolja ezen állitásunkat a következő adat:

A járulék-bevételnek 21·8 százalékát fizeti a Máv. táppénzre, vagyis minden 100 K járulékból 21·80 K jut táppénzre, 24·47 K orvosi kezelésre és 34·64 K gyógyszerekre. Olyan visszás arány ez, amelynek párját sem itthon, sem Ausztriában, sem a külföldön nem találni sehol egyetlen betegsegélyző pénztárnál. A budapesti nagyobb betegsegélyző pénztárak például 100 K járulékbevételből 46—47 K táppénzt fizetnek, orvosi kezelésre 13—14 K jut, gyógyszerekre pedig 13—14 K. Már most ez adatokból rögtön kitünik az a szellem, mely a Máv. betegsegélyző pénztár müködésében nyilvánul. Ugyanis a fősuly nem a tagok segélyezésére fordittatik, hanem oly kiadásokra, amelyeknél a legmesszebb menő takarékosság sem volna az alkalmazottak kára. — Mindenesetre meg kellene állapitani azt, hogy a gyógyszereket a pénztár terhére csakis a fizető tagok veszik-e igénybe s hogy nem részesülnek-e a pénztár terhére ingyenes gyógyszerekben, ásványvizekben és egyéb gyógyászati cikkekben kiváltságos módon oly vasuti alkalmazottak is, akik a betegsegélyző pénztárba járulékot egyáltalán nem fizetnek. — Megállapitandó továbbá az is, hogy a vasut szolgálatában álló orvosoknak egész diját a betegsegélyzőpénztárból fizetik-e, mert hiszen a pályaorvosok kivétel nélkül a vasutintézet és oly alkalmazottak részére is teljesitenek szolgálatot, akik a betegsegélyző pénztárnak nem tagjai. E körülmények megállapitása, azt hisszük, lényegesen tisztázná a helyzetet és felderitené azt a majdnem hihetetlen körülményt, hogy az orvosok kezelési és gyógyszerköltsége oly ijesztően nagy mértékben terheli a m. á. v. betegsegélyző pénztárt. Mert számitásba kell venni még azt is, hogy a m. á. v. beteg-

A „Magyar Vasutas" tárcája.

Jövő.

Irta: Marjay Jenő.

Szeretném már látni
A világnak végét;
Avagy ha ezt nem is,
A jövőnek képét . . .

Ha majd kezünk remeg
S nem vehetjük hasznát . . .
Szeretném már tudni
A munka jutalmát.

Megsúgjam a jövőt?
Hogy mi a jutalom?
Kár volt ezt kutatni! . . .
Semmi! . . . egy zöld-halom! . . .

A klarinétos.

Irta: Nagy Mihály.

A klarinétos a muzsikusnak fajtájához tartozik. A banda vezetője. Játszik hegedün is, cimbalmon is, kisbögőn is, különben a karmesteri tisztséget viseli. Abban a faluban él, ahol én sok ideig nevelkedtem, erősödtem. Összenőtt velem érzésben és lélekben. Testi, lelki jó testvérem, hü barátom, kenyeres pajtásom. Nem emelt korlátokat közöttünk a származás sem. Én tudniillik «urfinak» születtem, ő meg paraszti sorban nőtt fel. Három évvel ezelőtt még kaszált, kapált. Gyönge teste alig birta a munkát. Legénypajtásai csufolták, hogy hát hátrább marad a rendben. Hiszen gunyolni mindenkit lehet, hanem néhanapján akad legény a gáton a csufolódásokkal szemben.

A jó komám mindég visszavágott:

— Megélek én ugyis, hogy a kaszát, kapát a szegre akasztom.

Nem sejtette senki, hogy milyen vágyódás él a szivében.

Hallgatta, figyelte a muzsikusokat és ugy hitte, hogyha kezébe venné valamikor a hegedüt, hogyha keresztbe tenné rajta a vonót, — minden ember sirna. Megpróbálta egy izben a játékot a klarinéton. Billegette. Kihozta rajta a nótáját. Azontul rabja lett a muzsikának. Három hónap alatt első ember lett a bandában. Még a tiszttartó ur is meghallgatta, földicsérte, pedig hát fönn Pesten Banda Marci húzza fülébe a nótákat.

És milyen becsületet szerez a falujának.

A biró ur elmesélheti.

A legutóbbi választásnál az a nagy tisztesség érte biró uramat, hogy a főszolgabiró ur maga mellé ültette az erkélyes ablaknál. Hallgatták a züzajt, a kortestáborok fölvonulását, a bandák indulóit. Főszolgabiró ur odamutatott a piac sarkára, a nagy, magas, erős, egyenes fák felé.

— Melyik banda az, biró uram? Jaj, de gyönyörüen fujja.

Melyik banda? Melyik volna?

— Az én falumból való — válaszolta biró uram büszke szóval.

Nincsen annak párja talán még nagy Magyarországon se . . .

Csillagvilágos nyári éjjeleken kimentünk ketten a kerek erdőbe. Leültünk és néztük az ágak hajladozását, a levelek rezgését. Futó csillag árvaságát; suhanó szél, hulló levél nagy bánatát juttatta eszébe. Hegedüjéhez nyult, hogy a lelkén könnyitsen.

Siró szóval húzta a vonóját.

Hát bizony sirhatott, könnyezhetett.

segélyző pénztáránál 3%-os a járulék-kulcs, mig azon pénztáraknál, amelyekkel az összehasonlitást megtettük, a járulék-kulcs csak 2 százalék s igy az arány még sokkal kirivóbb. Rendszeres betegsegélyző pénztári kezelés mellett a tagoknak nyujtandó táppénz összege a bevételnek 45 százalékáig szokott emelkedni s emellett a gyógyszerköltség legrosszabb esetben is ennek csak egyharmad részét teheti ki. A m. á. v. betegsegélyző pénztáránál az arány épen megforditva van. Ismételjük oly szokatlan s oly hihetetlen jelenség ez, amelynek felderitése és megszüntetése a m. á. v. alkalmazottainak első sorban kötelessége.

Kifogásolnunk kell azt is, hogy a m. á. v. betegsegélyző-pénztára vagyonát oly beruházásokra forditja, amelyeket a vasuti intézetnek magának és nem a betegsegélyzőpénztárnak kellene foganatositani. Igy 615,000 K fordittatott fürdők és munkásházak épitésére. Már pedig a betegsegélyző pénztárnak hivatását képezi ugyan, hogy egészséges munkáslakások és kellő tisztaságu fürdők létesitését sürgesse, de nem képezi hivatását, hogy ily létesitményeket saját eszközeivel foganatositson, mindaddig, mig a tagjainak segélyezésére a magasabb járulék-kulcs dacára csak a minimálist fordithatja. Más gyárak és vállalatok is épitenek munkásházakat, létesitenek fürdőket és egyéb munkásjóléti intézkedéseket is megtesznek, de még senkinek se jutott eszébe, hogy ezeknek költségeivel az egészen más rendeltetéssel biró betegsegélyző pénztárt terhelje meg. Különösen kifogásolnunk kell ezt az ország legnagyobb vállalatánál, amely 90,000 taggal biró személyzete részére még egyetlen szanatóriumot, vagy üdülőhelyet sem létesitett és semmiféle intézkedést nem tett, amely arra szolgálna, hogy a tagokat a betegség ellen megvédje.

A közgyülésen tehát arra kell törekednünk, hogy a m. á. v. betegsegélyző pénztára alapszabályai a törvénynek megfelelőleg módosittassanak s a vezetésben a tagoknak az önkormányzati joga biztosittassék. Másodsorban már a mostani vezetőséget is kényszeriteni kell, hogy az előbbiekben felvetett kérdéseket a nyilvánosság előtt a legszigorubb részletezéssel tisztázza s gondoskodjék oly intézkedésekről, amelyek a pénztárt tulajdonképpeni hivatásához visszavezetik. Végül pedig követelnünk kell, hogy az emlitett beruházások összege a betegsegélyző pénztárnak a vasut-intézet által térittessék vissza és használtassék fel tüdőbeteg-szanatórium és egyéb üdülőhelyek létesitésére.

Általánosságban egyelőre ennyit kivántunk csak felemliteni, de gondoskodni fogunk, hogy ez a kérdés állandóan napirenden maradjon és foglalkozni fogunk vele továbbra is mindaddig, mig a tagokra sérelmes viszszáságok teljesen meg nem szünnek.

Figyelem betegsegélyzőpénztári tagok!

Most folyik mindenütt a Máv. betegsegélyzőpénztárának májusban tartandó közgyülésére a küldöttek választása.

Figyelmeztetjük a céltudatos vasuti alkalmazottakat, hogy csak olyan küldötteket válasszanak, akikben teljesen megbizhatnak, hogy a tagok érdekeit fogják a közgyülésen szem előtt tartani és nem lesznek drótbábuk.

A közgyülésnek fontos és életbevágó teendői lesznek. Szükséges, hogy céltudatos és szervezett vasutasok legyenek a kiküldöttek.

Az országos szervező-bizottság.

KONZUM-ÜGYEK.

Csak ugy torlódnak az események és a tanulságok, amelyek azt bizonyitják, hogy mennyire sürgős és szükséges, hogy a Konzum becsületes és józan tagjai végre megteremtsék a *rendszer-változást* a Konzum vezetősége és kezelése dolgában.

(Jogfosztás Kaposvárott.)

A macska csak nem hagyja az egérfogást. Vannak mühelyfőnökök, akik sehogysem tudnak és akarnak belenyugodni abba, hogy a vasuti munkások nem türik már a gyámkodást és nem engedik, hogy szavazómarháknak tekintsék őket. Ezek az urak a jog és az igazság nyilt megsértésével dolgoznak azon, hogy a legszemérmetlenebb módon foszszák meg a munkásokat önrendelkezési joguktól és még eszükbe sem jut meggondolni azt, hogy elvégre jogállamban élünk és a Máv. alkalmazottjai csak munkaerejüket adták bérbe a Máv.-nak, de lelkiismeretüket nem.

A Konzum küszöbön álló közgyülése ismét alkalmat ad az ilyen tulbuzgó uraknak a gyámkodásra és erőszakoskodásra, amit a következő, Kaposvárról hozzánk 20 aláirással beküldött levél igazol:

Kaposvár, március 27.

Kérjük a tisztelt szervező-bizottságot, hogy akadályozza meg azt az erőszakot, amelyet velünk szemben el akarnak követni. Nálunk Kaposvárott először kijött a mühelyfőnök hozzánk és megkérdezte, hogy akarunk-e a Konzum közgyülésén élni a szavazati jogunkkal, mert különben nem hozatja el az igazolványokat. Mi természetesen azt feleltük, hogy: akarunk és mivel nálunk 47 szavazat van, mindjárt választottunk is 3 küldöttet és kértük a főnök urat, hogy adja ki a szavazó bárcákát kitöltés végett. Erre azt üzente le *Albrecht* Lajos számosztályvezetővel, hogy azt nem lehet, hanem mindegyikünk tartozik személyesen fölmenni a számosztályba aláirni az igazolványt. Azt feleltük, hogy felmegyünk aláirni, de *csak ugy, hogy a mi küldötteink nevével töltsék ki őket, mert kitöltetlen meghatalmazást nem irunk alá.*

A mühelyfőnök ur erre ismét visszaizent, hogy kivánságunk nem teljesithető, mert az **igazgaztóság ugy határozott, hogy mindenki kitöltetlenül tartozik aláirni az igazolványt, amelyeket azután hivatalos uton küldenek föl Budapestre**, de a küldöttek azért fölmehetnek. A munkások közül többen azt felelték a számtiszt urnak, hogy áprilist akarnak-e velünk járatni. Előbb adjuk oda a szavazati jogunkat valami idegennek, azután fölmehetünk a gyülésre; mit csináljunk akkor ott, ha már nincs szavazati jogunk? A mühelyfőnök ur most azt az «engedményt» tette, hogy *aki személyesen fölmegy a közgyülésre, érvényesitheti a szavazati jogát, de mást senkit sem képviselhet.*

Ekkor figyelmeztettük az alapszabályokra, amelyek megengedik, hogy husz szavazatot képviselhet bármely tag, mire határozottan kijelentette a mühelyfőnök ur, hogy ő ismeri ugyan nagyon jól az alapszabályokat, de *most igy van elrendelve és csak igy kapunk igazolványokat, másképp nem.* És tényleg **megtagadták az igazolványok kiadását.**

Már most nem tudjuk, hogy mit csináljunk? *Inkább lemondunk a jogunkról*, de nem engedjük meg, hogy a mi szavazati jogunkkal viszszaéljenek és a mi érdekeink ellen használják. Kérünk sürgős tanácsot és erélyes intézkedést

Arra vall ez a levél, hogy még mindig azon mesterkednek bizonyos körök, hogy a Konzum tagjainak a közgyülésen megnyilatkozó akaratát *meghamisitsák* és *tisztességtelen* eszközökkel gyártsanak egy olyan többséget, amely a régi rendszert továbbra is fenntartja.

Fölteszszük, hogy a kaposvári mühelyfőnök csak tudatlanságból és tulbuzgóságból követte el azt a zsarolást, amely erkölcsi tekintetben semmivel sem jobb a fosztogatásnál. A Máv. igazgatósága és a Konzum vezetősége pedig csak ugy tisztázhatja magát azon vád alól, hogy az ő akaratukkal és hozzájárulásukkal történt ez a zsarolás, ha haladéktalanul intézkednek, hogy a Konzum kaposvári tagjai — de egyébütt is — szabadon gyakorolhassák alapszabályadta jogaikat.

Már azért is jó lesz idejekorán gondoskodni erről, mert különben *kockáztatják a közgyülés nyugodt lefolyását* és kiteszik a közgyülés határozatait annak, hogy egy még magasabb fórum *megsemmisitse őket.*

Legyen már vége a szédelgésnek!

(A hivatalos közgyülési meghivó.)

A hivatalos lap szerdai számában, tehát jól eldugott helyen és elég későn, megjelent végre a Konzum igazgatóságának a hirdetménye, amelylyel az idei közgyülést egybehivja.

A meghivó kezdete a következő szövegü:

A m. kir. államvasutak alkalmazottai fogyasztási szövetkezetének tagjai az **1905 évi április hó 16-án d. u. 3 órakor Budapesten**, a m. kir. államvasutak **gépgyárának munkás-éttermében** (X., Kőbányai-ut, gépgyár-telep, IV. kapu, villanyos megállóhely) tartandó

XXII. rendes közgyülésre

tisztelettel meghivatnak.

A közgyülés napirendje: Az igazgatóság üzletjelentésének, az 1904. évi nyereség- és veszteségszámlának, valamint a vagyonmérlegnek jelentése. 2. A felügyelő-bizottság jelentése. 3. A nyereség felosztása s a felmentvény megadása iránti határozathozatal. 4. Az 1905. évi költségelőirányzat. 5. *A beérkezett két alapszabálymódositást célzó inditványnak tárgyalása.* 6. Nyolc igazgatósági tagnak 3 évre, két igazgatósági tagnak két évre és egy igazgatósági tagnak, valamint a felügyelő-bizottságnak (3 rendes, 3 póttag) egy évre leendő választása.

Azután az 1904. évi *vagyonmérleget* isismerteti, amelynek végösszege 992,832 K 33 fillér és az 1904. évi üzleteredményt, melynek hézagos adataiból kitünik az a szo-

---

Érzi napról-napra ereje gyöngülését. Meghagyták az orvosok, hogy füstben, gőzben, porban ne muzsikáljon. Megőrli a füst a mellét.

De jólhangzó az orvos szava; ha pénze volna, gond nélkül élne, megtartaná, megfogadná.

Hanem otthon felesége várja, apró két cselédje. A szegény muzsikus életsorát a kenyér irányitja. A kenyeret pedig bálnál, táncnál, duhaj mulatásnál szerezheti meg.

Olyan nyomorult világban élünk, hogy egy hatosért, két hatosért órákig kell dolgozni a hegedüvel.

A szállában az emelvényen áll, mögötte a banda.

A sok ráncos csizma, földig érő, földet söprő, keményitett, ropogós szoknya fölveri a port.

Száll, száll föl a levegőbe, megtelik vele a terem.

A klarinétos fönt a magasságban beszivja a port mellbeteg testébe. Köhög, hogy a lelkét majd kiadja. Fölleg borult a mellére, nemsokára eltakarja, elhantolja.

Nemrégiben lent járt a faluban egyik fiatal népszinmüirónk, nótaköltőnk. Kint a verandán egyről-másról beszélgettünk. Hirtelen megütötte fülét a nóta, amely az ivóból jött elő. Hallgatta az ütemek perdülését, kereste a disharmóniát.

Nem talált abban egy makulányit se. Lelkesedéssel kiálltott fel:

— Hisz' ezek nem kérges kezü parasztok, ezek müvészek!

Ahogy Bandival (igy hivják a jó komámat) összetalálkozott, megrázta a kezét:

— Maga derék ember. Az Isten éltesse. — Az életet emlegette s a halált látta maga előtt. Látta a szemek megtört fényét, az összeeső, porrá vált testet.

Megkérdezte:

— Kedves komám, minek fujja maga a klarinétot. Hiszen belebetegedik.

Bandi nagyot sóhajtott. Én ugy láttam, hogy abban a sóhajtásban egyesült az életnek minden keserve, megtiprott, széthulló reménye.

— A kenyér uram, a kenyér . . .

. . . Talán ha a tehetsége szárnyat bontott volna, végigrepült volna az egész országon, hogy megihletett volna millió szivet.

Igy azonban, ha véget ér a tánc és elcsöndesül a sziv, kikisérik a temetőbe és talán egy-két jó nótát elhuznak a koporsója fölött.

106

moru eredmény, hogy az idén 267,094 K 12 fillért kitévő fölöslegből csak *31,208 K 30 fillér a tiszta nyereség*, a többi különböző cimen adatott ki, közöttük pusztán általános igazgatás és személyi kiadások cimén több mint száznyolczvanezer korona.

A tagok száma 1904 december 31-dikén 14,004, az üzletrészeké pedig 35,415 volt. 1904-ben beléptek 1923-an 2633 üzletrészszel, 663 tag hozzájárulás cimén jegyzett 3507 üzletrészt, 38 tag felmondott 84 üzletrészt, kilépett 1291 tag 4862 üzletrészszel.

Egyéb részletadatok az igazgatóság által kiadott külön üzletjelentésben foglaltatnak, mely jelentés a budapesti árudákban minden tag kivánságára kiadatik, vidéki tagoknak pedig kivánságra külön is megküldetik.

A közgyülésen való részvétel dolgában a következőket teszi közhirré az igazgatóság:

Az alapszabályok 12. §-a értelmében a közgyülésre jogositó igazolványok legalább 3 nappal a közgyülés előtt a szövetkezet irodájában (VI., Izabela-utca 50., I. em.) kikérendő, illetve az irásbeli kivánatra megküldetik.

A m. kir. államvasutak szolgálati főnökségei fel vannak jogositva a tagok névsorának beküldése mellett, a tagok részére az igazolványokat együttesen is kikérni. *Ezenkivül pedig meg van engedve, hogy az egy szolgálati főnökség alá tartozó tagok saját aláirásukkal ellátott és két tanuval előttemezett levélben ugyanazon szolgálati főnökség alá tartozó bármely tagot, igazolványaik átvételével megbizzanak, az ily megbizások azonban a szolgálati főnökkel láttamozandók.*

(Tudnivalók.)

Az igazgatósági meghivó szerint a közgyülést nem az eleinte tervbe vett helyen, hanem az *Államvasuti Gépgyár* éttermében tartják meg. Ez az étterem alig 5—600 embernek ad helyet, ugy hogy előreláthatólag a megjelentek nem férnek mind el. Érthetetlen, hogy miért nem választott az igazgatóság nagyobb helyiséget, ahol mind elférnének, akik részt óhajtanak venni a közgyülésen. A helyiség szük volta következtében a tagok egyrésze ki lesz rekesztve a közgyülésből; akik pedig bejuthatnak, a teremben a zsufoltság folytán alig mozdulhatnak. Hogy igy a közgyülés nyugodt és méltóságos lefolyása erősen veszélyeztetve van, az kétségtelen. Csak egy magyarázata lehet annak, hogy miért választottak éppen egy ilyen szük helyiséget, az, hogy *az igazgatóság az ellenzéket a legszivesebben kiszoritaná a közgyülési teremből.* De ez a kisded terve bizonyára csütörtököt fog mondani, sőt visszafelé fog elsülni. Aki másnak vermet ás, maga esik bele.

Készüljenek a szervezett vasutasok: — a *közgyülés 3 órakor kezdődik!*

(A Konzum áldása a vidéken.)

A Konzumnak vidéki tagjai még inkább megsinylik ennek a «munkásjóléti» intézménynek az áldásait, mint a fővárosiak. *Piskiben* például mintegy 400 tagja van a Konzumnak. Boltja is van. És mégis mit látunk. Az ottani Konzum-tagok bevásárlási könyvecskét kapnak a Máv.-tól és havonkint kétszer elutaznak bevásárolni — Aradra, idegen kereskedőkhöz, a piskii Konzum-bolt tájékát pedig kerülik, mint a veszedelmet. Nem csoda: a legkomiszabb árut a vidékiek nyakába akarják sózni. De azok nem kérnek belőle. Egyék meg Ölhoffer ur és társai!

(A vidéki tagok.)

A Konzum fővárosi tagjai meglehetősen biztosak a furfang és erőszak ellen, igy tehát a régi rendszer hivei főként a vidéki tagokra vetették ki a hálójukat.

Felhivjuk a Konzum vidéki tagjait, hogy ne hagyják magukat lépre csalni. Az igazolványokat ki ne adják a kezükből és csak olyan tagtársra ruházzák át a szavazati jogukat, aki megbizható és a szivén viseli a tagok összeségének az érdekeit.

A vidékről a közgyülésre érkező öntudatos vasuti alkalmazottak okvetlenül jelenjenek meg vasárnap délelőtt a Magyar Vasutas szerkesztőségében (VIII., Csömöri-ut 28 sz.).

(A legfontosabb teendő.)

Három a legfontosabb teendője a Konzum minden becsületes és józan tagjának:

1. Az *igazolványt* megszerezni idejekorán (legkésőbb április 12-ig) és vagy személyesen megjelenni, vagy egy megbizható tagtársra ráruházni a szavazati jogot.

2. A *közgyülésen* a budapestiek inditványára szavazni a *nyereség-visszatérités* dolgában.

3. Az öntudatos vasuti alkalmazottak által jelölt tagtársakat beválasztani az *igazgatóságba* és *felügyelő-bizottságba.* Hogy kik ezek a jelöltek, azt idejekorán a tagok tudomására fogjuk adni.

A szervezkedés utja.

Élénk tevékenységet fejtettek ki a szervezett vasutasok a lefolyt héten.

Értekezlet értekezletet ért, a fővárosban egy napon három nyilvános gyülést is tartottak a vasuti munkások, a vidéken pedig két városban, *Debrecenben* és *Kolozsvárott* gyülekeztek egybe munkástársaink, hogy a fővárosból kiküldött előadót meghallgassák. Tervbe volt *Piskin* és *Miskolcon* is gyülés tartása, de ebben a két városban a vasuti munkások teljesen meg vannak fosztva a gyülekezés szabadságától, ugy hogy nem gyülhettek egybe. De azért a fölvilágosodás és szervezkedés magva itt is el lett hintve; az eszmék utját pandurokal föltartóztatni nem lehet.

A tanácskozás tárgyát elsősorban a Konzum közgyülésének az ügye képezte, amely ez idő szerint a legsürgősebb és legfontosabb. A vidéki gyüléseken azonban a szervezkedésnek egyéb céljai is szóba kerültek és kellő méltatásra találtak.

A gyülések lefolyásáról az alábbiakban számolunk be:

Budapest. Három helyen tartottak egyidőben gyülést a Konzum tagjai ezzel a napirenddel: *A Máv. fogyasztási szövetkezete és a sajtó.* Az *Északi főmühely* munkásai a Kőbányai-uton levő Legyes-csárdában gyültek egybe, nagy számmal. Elnök: *Bánszky*, jegyző *Mahler*, előadó *Jócsák* munkástársunk volt. A *m. kir. államvasutak gépgyárának* munkásai a Kálvin-téri Kossuth-vigadóban tartották gyülésüket. Elnökké: *Fellner* Béla, jegyzővé: *Pap* Zoltán munkástársat választották. Előadó: *Farkas* munkástársunk. A gyülés tömegesen volt látogatva. *A Nyugati mühely* munkásainak gyülése a Podmaniczky-utca és Csengery-utca sarkán lévő Pali-féle kávéházban volt. A gyülés *Stier* Antal elnöklete alatt folyt le, a jegyzői tisztet *Delács* József látta el. Előadó *Pfeifer* Sándor volt.

Mindhárom gyülésen az előadók a Konzum szervezetének és müködésének visszásságait ostorozták és rámutattak a bajok forrásaira. Majd a küszöbön álló közgyülés fontosságát fejtegették és ismertették az öntudatos tagokra a közgyülés előkészitésénél és magán a közgyülésen váró föladatokra. Nagy sulyt helyeztek az előadók arra, hogy minden tag idejekorán kikérje a szavazóbárcát (igazolványt) és vagy maga jőjjön el a közgyülésre, vagy pedig *szervezett* vasuti alkalmazottra ruházza a szavazati jogát. A közgyülés legfontosabb teendője lett a beterjesztett és a nyereségnek a bevásárlás arányában az összes tagok között leendő szétosztására vonatkozó inditvány elfogadása és az üresedésben levő 11 igazgatósági tagnak és a felügyelő-bizottságnak a megválasztása lesz. Azután a sajtó fontosságát fejtegették az előadók és utaltak arra, hogy a vasuti alkalmazottak között a védelemnek, a fölvilágosodásnak és a szervezésnek jelenleg csak egyetlen fegyvere van és ez a *Magyar Vasutas.* Aki a Magyar vasutas ellen van, az ellensége az *összes* vasuti alkalmazottak jól felfogott érdekeinek. Aki pedig öntudatos vasuti alkalmazottnak hiszi magát és küzdeni akar a szebb jövőért, annak teljes erővel támogatnia és terjesztenie kell a Magyar Vasutast. Végül erélyes szervezkedésre és szilárd összetartásra hivták fel a jelenvoltakat.

Mindhárom gyülés, amelyek mindegyikén a Máv. igazgatóságának a kiküldötte is jelen volt, a leglelkesebb hangulatban folyt le és biztositékát szolgáltatta annak, hogy az április 16-iki közgyülésen fényes diadalt fognak aratni a Konzum céltudatos tagjai.

Kolozsvár. A Torna-vivoda termében március 25-én nyilvános gyülés volt. Dacára annak, hogy ugyanakkor volt Hock János és társainak bevonulása, szépen volt látogatva. Napirenden volt: Milyen a Máv. alkalmazottainak fogyasztási szövetkezete, nyugbér- és betegpénztára és milyennek kellene lenni? Előadó *Farkas* munkástársunk volt Budapestről, ki rámutatott arra, hogy mennyire ellensulyozhatná egy tisztességes fogyasztási szövetkezet a mai drágaságot. A nyugdijpénztár sérelmes pontjainak ismertetése után rátért a betegpénztár ügyeire. Felemliti, hogy 90 ezer tag közül a legtöbbnek panasza van az orvosi kezelés ellen. Magyarázata ennek, hogy az orvos nem a tagoktól, hanem a betegpénztár igazgatóságától függ, amelyben nincs meg a tagoknak a törvényes kétharmad képviselete. Rámutat arra, hogy a vasutas-betegséget, a reumát, idegességet, gyomorbajt, tüdővészt még nálunk mindig orvossággal kezelik, holott minden betegpénztár a természetes gyógymódot alkalmazza. Követeli a táppénznek 75%-ra való fölemelését, üdülőházak, szanatórium épitését, vizgyógyintézet felállitását, amelyet a *beteg* tagok munka után is igénybe vehessenek. Követeli továbbá a betegbárca-rendszer megszüntetését és helyette minden tagnak alapszabálylyal ellátott tagsági könyvvel való ellátását, melynek felmutatása mellett bármikor az orvost igénybe lehessen venni. Végül összetartásra, férfias küzdelemre szólitja fel a kolozsváriakat, hogy a majdan beadandó inditványainkat a betegsegélyző pénztár közgyülésén keresztülvihessük.

Debrecen. Március hó 26-án, vasárnap délután 3 órakor szép gyülést tartottak debreceni munkástársaink, ahol csaknem minden szolgálati ágból igen szép számban jelentek meg a vasuti munkások, ideiglenes alkalmazottak s kinevezettek egyaránt. A gyülés előadója a Budapestről kiküldött *Jócsák* Kálmán munkástársunk volt, aki tartalmas beszédben mutatta be a mai társadalmi viszonyokat s ebben a Máv. alkalmazottainak és munkásainak helyzetét, kimutatta, hogy az állam, mint munkaadó még lelketlenebbül használja ki az alkalmazottait, mint a leghitványabb önzéstől áthatott magánvállalkozó. Általános helyeslés közt mutatta be a Máv.-nál uralkodó galád rendszert, amelylyel az alkalmazottainak a legelemibb emberi jogait igyekszik elkobozni a Máv. igazgatósága. A munkások és alkalmazottak zsebére, egyrészt egynehány sokpénzü ember jövedelmeinek gyarapitása céljából, másrészt az alkalmazottak s munkások mozgási szabadságának megszoritása céljából a kereskedelmi miniszterium által alapitott jóléti intézményekről (nyugbérpénztár, betegsegélyző, Konzum) sem feledkezett meg az előadó. Könnyen áttekinthető példákkal bizonyitotta be az összetartásnak, szervezkedésnek áldásos hatását. Az a feszült figyelem, melylyel az előadó beszédét mindvégig hallgatták s az a gyönyörü lelkeesedés, amelylyel a testvéri szeretet s összetartás eszméjétől áthatva, a gyülés után szétoszlottak, bizonysága annak, hogy a céltudatos vasutas-

mozgalom eszméje debreceni kartársaink s munkástársaink szivében s fejében erős gyökeret vert.

*

A jövő hét elején a Konzum budapesti tagjai

nagy-gyülést

tartanak, amelyen a szervező-bizottság kérelmére

Margulit Kálmán kartársunk

tart előadást a fogyasztási szövetkezet ügyeiről.

A nagy-gyülés helyét és idejét külöo meghivókon fogjuk a tagok tudtára adni.

A hatalom, az erő és a tudás.

Találkoztak egyszer, a *hatalom*: egy szép, fenséges asszony, az *erő*: egy gyönyörü izmos férfi és a *tudás*: egy ősz, magas homloku, nyilt szemü ember és megállottak beszélgetni.

Bizony szörnyen panaszkodtak a világ rossz rendje és a kisszivü emberek ellen.

A *hatalom* kezdte meg a panaszok sorát:

— Meggyaláznak engem a földi emberek. Néhány nagyuri nyegle ember lefoglalt a maga és érdektársai számára. Visszaélnek velem. Tekintélyemmel nem a szegények és ügyefogyottak igazságos ügyét védelmezik, hanem a gazdagok önzését szolgálják. Kezükben csak arra vagyok jó, hogy az elnyomottat még jobban elnyomják, a szegényt még jobban leigázzák és szavammal minden ellentállásukat megfojtsák.

A hatalom busan elhallgatott. Most megszólalt az *erő*:

Engem is lefoglaltak gyáva emberkék önző céljaiknak. Adományomat nem az emberiség javára, hanem megrontására forditják. Ágyukban, fegyverekben, szuronyokban személyesitenek, amelyek rögtön müködni kezdenek, mihelyt a nép felemeli szavát, hogy kenyeret és jogot követeljen. Holott én az emberiség javára szolgálnék. Mert megtermékenyitenék uttalan rónákat, elhengeritenék az ember elől óriás sziklákat, kiapasztanám a tengert, hogy kenyeret termeljek a mélyén. De haj, gyilkosságra, erőszakoskodásra, az ember megrontására használnak fel engem.

Az erő szomoruan lehorgasztotta a fejét. Most megszólalt csendes, meggyőződő hangján a *tudás*:

— Engem is meggyaláznak az emberek, belőlem is monopóliumot csináltak. Néhány ezer önző ember rám tette a kezét és félő gonddal őrködik, hogy a nép ne jusson közel hozzám. A nép maradjon buta és együgyü, mert a tudás, az ismeretek, a müveltség csak a gazdagoknak valók. Ez az ő jelszavuk. Pedig én tudom, érzem, hogy nem ez a hivatásom. Áldást és világosságot terjeszteni minden ember agyában: ez volna a feladatom. Behatolni a kifürkészhetetlenbe, lerántani a leplet a csodásról, érthetővé tenni az érthetetlent minden emberfia számára: ebben lelném igaz gyönyörüségemet. De az emberek önző érdekeik szolgálatába szegődtetnek és meggyaláznak.

A tudás is elhallgatott. A hatalom, az erő, a tudás busan néztek össze.

Ebben a pillanatban az erdő rengetegjéből, amelynek a szélén folyt a beszélgetés, vállravetett kalapácscsal, egyszerü, kék zubbonyban egy *munkásember* lépett ki. Hatalmas alakján megfeszült a ruha. Izmai szinte kidomborodtak és sejteni engedték a bennük lakozó nagy erőt. Magas homlokáról, nyilt szeméből az értelem sugárzott ki. Lábai alatt szinte megrengett a föld. Minden vonása, minden mozdulata, mintha hangos szóval hirdette volna: — Én vagyok a munka! És ki az, aki ur felettem?!

A munkás elhaladt a három idegen mellett. A hatalom, az erő, a tudás gyönyörködve néztek utána. Szemük csillogott a gyönyörüségtől.

Ecce homo. Ez az ember! — mondták ezek a pillantások. És ott nyomban elhatározták, hogy beköltöznek a munkásembe-rekbe, mert azok a legméltóbbak arra, hogy tulajdonosai legyenek a hatalomnak, az erőnek és a tudásnak.

*

Azóta ott szunnyadozik a hatalom a munkásnép lelkében, ott honol az erő munkától megedzett testében, ott fészkel, bár öntudatlanul, a tudás az agyában. S amily mértékben terjed a nép között ennek a történetnek a hire, aszerint nő a munkásnép hatalma, ereje és tudása.

Igen, a munkálkodó népben összpontosul a hatalom, az erő, a tudás, csak meg kell azt neki mondani, csak érthetővé kell ezt előtte tenni. S mihelyt a munkásnép ezt el is hiszi, abban a pillanatban hatalmas, erős és felvilágosodott lesz.

A belga szövetkezetekről.

Hogy milyenek az igazi szövetkezetek, megmutatja az az összefoglaló kimutatás, amelyet egy német folyóiratban *Bertrand* tesz közzé a Belgiumban működő fogyasztási szövetkezetekről. Igen érdekes és tanulságos ez az összefoglalás. Tanulhatnak belőle elsősorban a mi Konzumunk vezetőemberei, akik csak huszonhárom évi haszontalan gazdálkodás után kezdik «tanulmányozni» azt a rendszert, amely a belga szövetkezetekből hatalmas és áldásos intézményeket alkotott.

Bertrand a belga szövetkezeti mozgalom eredményeit tárgyalva, rámutat arra, hogy az elért sikerek arra vezetendők vissza, hogy az alkalmazott *rendszer helyes volt*, a szervezet népszerü és mindenkire nézve hozzáférhetővé tétetett. Az 1904. év január 1-én több, mint 2400 különböző fajta szövetkezet volt Belgiumban, tagjainak száma kétszázezerre tehető, a családtagokkal együtt tehát a szövetkezetek kerek összegben egy millió egyénre, vagyis a lakosságnak több mint $^1/_7$-ed részére terjedtek ki. A szövetkezetek nagyobb szaporodása az utolsó években történt.

A szövetkezeti ügy fejlődésének okai a népszerüségben, vagyis abban keresendők, hogy a szövetkezet mindenkihez, még a legszegényebb munkásokhoz is fordul. Tudvalevőleg kétféle módszere van a szövetkezet egyesülésének: az u. n. rochdal-i, a legelterjedtebb s ugy látszik, a *legjobb* is, mely abban áll, hogy a szövetkezet nyereséggel, vagyis a kiskereskedésben szokásos árakon adja el az árukat és azután *az üzleti év befejeztével az elért tiszta nyereséget a tagok között szétosztja.* A másik módszer abban áll, hogy a beszerzési áron adatik el az áru, hozzászámitván azonban 2—3%-ot az igazgatási költségekre és a fizetendő tőkekamatra. *Ez utóbbi módszer Belgiumban nem nyer alkalmazást.*

A szövetkezetek alapitása általában a következőképp történt: városokban péküzletek, vidéki kisebb falvakban vegyeskereskedések felállitásával kezdődött a szövetkezeti mozgalom. Városokban szövetkezeti péküzletek létesitése végett több munkás egyesült; kezdték azzal, hogy hetenkint 25—50 centimest (fillér) befizettek s nehány hónap mulva egy helyiséget — leginkább pincét — béreltek sütőkemencével vagy kész sütőműhelyt, ha az olcsó volt. A «Vooruit» Gentben és a «Maison du peuple» Brüsselben néhány száz frankkal pincében kezdték meg müködésüket s jelenleg — nem is egészen 20 év alatt — mindkét szövetkezetnek épületei több, mint 1 és fél millió frank (egy frank = egy korona) értéket képviselnek. Minden tag 10 frankos részjegyet irt alá, de tényleg mindenki lehetett tag, aki a tagsági könyv árát (40—50 centimes) lefizette. A nem szocialista szövetkezeteknél előbb egy-egy részjegy ára 50—100 frank volt s e mellett belépési dijat is kellett fizetnie, mely annál inkább emeltetett, minél vagyonosabb volt a szövetkezet. Jó módszernek azonban az utóbbit nem lehet mondani, mivel önző volt és csak a tőkeszaporitásra törekedtek. Ezzel szemben a szocialista szövetkezetek joggal hivatkoznak arra, hogy céljuk nem a társasági tőkének, hanem az összforgalomnak emelésére irányul, aminek egész más előnyei vannak, mint az előbbinek. A mai szocialista szövetkezetekben és példájukat most általában követik, 40 centimes lefizetése által az illető tag lesz, mint a brüsseli «Maison du peuple-ben is, a szövetkezeti boltokban vásárolhat, az árut lakására szállitják, az év végén a nyereségben részesül és része van az egy millió frankot meghaladó társasági tőkében. Mig tehát igen kis befizetés mellett tag lehet valaki, az üzletrészek is alacsonyak, nevezetesen 10 frank, ami 2—3 év alatt 2—3 frankos részletekben törleszthető. A szocialista szövetkezetek azonban nem végcélt, hanem eszközt képeznek, mert igen alkalmasok a munkások szervezésére és a munkások szervezkedését pénzbelileg is segélyezik.

A belga szövetkezetek közül legnagyobb jelentőségre jutottak a *fogyasztási szövetkezetek.* Ezek a városokban péküzletek felállitásával kezdődtek s alakulásuk a fentebb érintett módon és eszközökkel történt. A már emlitett «Maison du peuple» brüsseli szövetkezet, amint tagjainak száma gyarapodott, heti öt centimes befizetés mellett minden tag részére betegség esetén, ha családapa volt, minden héten hét kenyeret, továbbá betegsége egész tartamára orvosi kezelést és gyógyszereket adott. Ezen előnyöket most már minden külön fizetés nélkül nyujtja a szövetkezet. Tagjai ellátására a szövetkezet jelenleg nagyszámu süteménykihordót alkalmaz, azonkivül a város különböző részeiben 20 fióküzlet van, ahol nemcsak kenyeret, hanem egyéb fogyasztási cikkeket, füszert, konzerveket, háztartási cikkeket, bort stb. lehet kapni. A szövetkezet széneladással is foglalkozik, majorságot állitott fel és tagjai részére tejet és vajat szállit. Van a szövetkezetnek két mészárszéke s nagy raktára ruhaszövetek, kész ruhák, cipők eladására. De a szövetkezés erkölcsi oldalát sem hanyagolták el. A szövetkezet palotáját a szövetkezeti tagok és a munkásegyletek ingyen használhatják, ott van a könyvtár, ott mutatnak be szinházi előadásokat, a szövetkezet járulékokkal támogatja a munkások sajtóját és a választási mozgalmakat. Hasonlókép áll a dolog a genti «Vooruit» nevü szövetkezettel, továbbá az antwerpeni, jolimonti, lüttichi stb. munkás fogyasztási szövetkezettel, megjegyezvén, hogy *a «Vooruit» 20 évi befizetés és a megállapitott kor betöltése után tagjainak nyugdíjat biztosit.*

Mit szól mindezekhez *Kiss* János ur és táborkara.

LEVELEZÉS.

Budapest. (*Keleti pályaudvar*). Szükséges, hogy néhány vonással megrajzoljuk a K. p. u.-on uralkodó munkaviszonyok visszásságait. Itt van például a *munkaidő* kérdése. Ha beszámol a Máv. a munkaviszonyokról, vagy ha véletlenül — minden tiz évben egyszer — az ország házában érdeklődik valaki az állami munkások munkaideje iránt, azt halljuk, hogy a Mávnál a munkás átlagos munkaideje 10 óra, vagyis azoknál, akik egyfolytában dolgoznak két munkanapot, 20 óra. Sok munkaágnál ez azonban nem áll. A gépkisérők, *gáztöltők* és *lámpakezelők* például 24 órát dolgoznak. A hivatalos jelentés és fölvilágositás tehát valótlanságot állit. De mit tett a Máv. igazgatósága, hogy a hivatalos körök mégse maradjanak hazugságban? 1900 óta egyszerüen «lesétáltatja» a tulidőt vagy mint itt is, leszállitotta a 24 órai munkaidőt 20 órára, de csak a fizetés tekintetében: nem fizetnek 24 óráért többet, mint 20 órát. Igy azután ezeknek a munkástársainknak nemcsak a normális időnél többet kell dolgozniok, de 100—120 frttal

107

kevesebb fizetést kapnak évente, mint a mi őket megilletné. Meglehet az is, hogy a «felsőbbség» csak a bérkimutatásból állapitja meg az átlagos munkaidőt és maga is áldozatául esik ennek a fosztogató szédelgésnek. Meglehet, ha nem is igen valószinü. Az azonban kétségtelen, hogy ez a szemfényvesztés érzékeny megkárositása az illető munkásoknak, akik igy négy órán át ingyen dolgoznak. A munkások lapunk utján fel is szólalták már ez ellen a rut visszaélés ellen, követelvén, hogy a négy óráért is mepkapják a fizetésüket, de a lámpakezelők, gépkisérők és gáztöltők eddigelé nem kaptak egyebet puszta igérgetésnél. Reméljük, hogy ez a fölszólalásunk megteszi a hatását és megszünteti a munkások munkaerejével üzött ezt a magyar királyi állami uzsoráskodást.

Egy más körülményt is szóvá kell tennünk. Az a hallatlanul botrányos egészségügyi berendezés, amely hirhedtté teszi a müszaki kocsihivatalt, még mindig nem javult. A kocsihivatal munkásainak a *mosakodója* még mindig *a — pisszoár*. Az étkező helyiség (koplaló) pedig olyan piszkos, hogy valósággal undoritó. Kicsiny, szük, délben szinte késsel lehet vágni a levegőt. Pedig rá vannak utalva a munkások, mert nagyrészük vidéken lakik és valahol csak el kell fogyasztaniok az ételt. A mühelymunkások is odajönnek elköltení az ebédjüket és igy ugy összeszorulnak, mint a heringek. Tessék már most elképzelni, hogy milyen tápláló és egészséges lehet az itt elfogyasztott ebéd. Jó lesz dr. *Csatáry* urnak, aki olyan büszke a Máv. egészségügyi berendezéseire, egyszer elfáradni a K. p. u. kocsihivatal koplalójába. Menten gondoskodna, hogy a valóság megfeleljen annak a képzeletbeli állapotnak, amelyet a könyvében megrajzolt, nagy fantáziával, de kevés igazmondással.

Budapest. (*A nyugoti szertári munkások sorsa.*) Miután tudomásunkra jutott, hogy a nyugoti mühelynél több munkásra van szükség, felmentünk a mühelyfőnök urhoz és kértük, sziveskedne bennünket a mühelybe felvenni, mivel a szertárnál 2 kor. 40 fillér a legmagasabb fizetés és ebből nem lehet megélni. A mühelyfőnök ur belátta, hogy bizony ez nagyon kevés fizetés és megigérte, hogy számithatunk a fölvételre, előbb azonban megbeszéli a dolgot a szertárfőnök urral. *Kankofszky* Károly szertárfőnök ur azonban nem egyezett bele az áthelyezésünkbe, azzal a kifogással, hogy a begyakorolt munkást nem engedheti át. Ha felmegyünk hozzá elpanaszolni sanyaru helyzetünket és kérünk fizetésjavitást, szivesen meghallgatja, ha pedig megunta, azt mondja nincs pénzem, nincs hitelem, nem tudok segiteni, próbálják meg másutt. Most pedig itt volna az alkalom és még sem lehet. Ha végre megigéri, hogy javit, arra kell várni egy évig is, akkor is az, aki egy-két éve itt van, kap 10 fillért és aki tiz-husz éve, az nem kap semmit. Ilyen viszonyok uralkodnak a nyugoti szertárnál.

Kolozsvár. (*Raktári munkások helyzete.*) A munkaidő reggel 7 órakor kezdődne, de tényleg fél 7-kor kell már robotolni, s megállás nélkül este 8 óráig, de sokszor 10—12—1 óráig is, *ünnep, vasárnap* egyaránt. Napi 2 K a fizetés, tulidőért nem fizetnek semmit. Szünet itt is csak akkor van, ha egyik-másik beteg. Ezelőtt háromhónaponként kaptak 60—80 koronát akkord cimén. Hogy mennyi illeti meg őket, sem azelőtt, sem most nem tudják, pedig nagyon jó lenne megtudni, mi az oka, hogy miért kapnak most háromhavonkint 4—8 koronát. Van nehány akkordmunkás, ezek még nyomoruságosabb helyzetben vannak. Meg kell nekik jelenni reggelenkint a raktárban, ha van munka dolgozhatnak, de ha például a nap bármely szakában elvégzik a munkát, elmehetnek haza. Azelőtt egy kocsi gabona után 2 koronát, most 1 korona 20 fillért kapnak. Egy alkalommal az igazgatóság kiküldötte kérdést intézett a raktárfőnökséghez, hogy mennyit fizetnek métermázsánkint, mire ők azt mondták, hogy 8 fillért, holott csak 2 fillért fizetnek. Betegpénztárba nincsenek biztositva. A bánásmód embertelen, egy percnyi megállásuk nincs.

Temesvár. Nagy az elkeseredettség az itteni munkások között.A csekély kereset és a nehéz megélhetés dacára ujabb adólevonásokkal elviselhetetlen terheket rónak a munkásokra és pedig nem 12, hanem 6 havi törlesztésben. Amellett emelték is az adót, 3 koronával többet kell fizetni, mint a mult évben. És hogy teljes legyen az igazságtalanság, egyforma adóval rótták meg azokat, akik 1 frt 30—1 frt 50 krajcárosak, azokkal, akik 1 frt 70—1 frt 90 kr az alapbérük naponkint. És ez ellen nem is lehet fellebezni, mert csak most, hogy már levonják az adót, tudták meg az érdekeltek, hogy mennyit kell fizetniök, ugy hogy fölsem szólalhatnak az adókivetés ellen. Az eredménye ennek az ujabb tehernek az, hogy teljesen ki vannak keményitve az itteni munkástársak: silány kereset és levonás nyugbérre, adóra, betegsegélyzőpénztárra, Konzumra, dalárdára, hozzá 2—3 gyüjtőiv havonkint, szóval — életre kevés és az éhenhalásra sok. De ez a sanyaru helyzet csak ujabb ösztökélés a munkásoknak a szervezkedésre és tényleg szépen halad a fölvilágosodás és szervezkedés munkája. *A Magyar Vasutashoz* szivvel-lélekkel ragaszkodunk és teljes erőnkkel terjesztjük. Ezen az uton lehet csak majd segiteni a mi nagy bajainkon.

Kolozsvár. (*Betegpénztári bajok.*) Dr. *Akoncz* Károly egyetemi magántanár volna az itteni vasuti mühelymunkások orvosa. «Bábaorvos»nak nevezik, mert specialista a szülészet terén. Ugy látszik, a professzor urnak igen nagy lehet a privátpraxisa, mert a vasuti munkásokból kikerülő betegeivel vétkesen keveset törődik. Borzasztó sok a panasz rá. Beteghez csak akkor megy, ha kocsival mennek el érte. Háromszor-négyszer kell érte elküldeni, mig végre meglátogatja a beteget. Megesett egynéhányszor már az is, hogy csak *harmadnap* ment el a beteghez. Amellett vétkes könnyelmüséggel végzi az orvosi kötelességeit. Ha fekvőbeteghez hivják, hát igen gyakran megtörténik, hogy kikérdezi a betegnek mi a baja és a bemondottak alapján irja meg a recipét, *anélkül, hogy csak futólag is látná a beteget.* Nem csoda, hogy az ilyen könnyelmü kezelés mellett már néhány embert *teljesen tönkretett.*

(Az ilyen és ehhez hasonló betegsegélyző pénztári bajokat csak ugy lehet orvosolni, ha a *májusban megtartandó betegpénztári közgyülésre* a tagok öntudatos és megbizható kiküldötteket választanak, akiknek azután lesz rá gondjuk, hogy tisztesség és becsületesség uralkodjon a betegsegélyzőpénztár területén is.)

KÜLFÖLD.

Munkásjóléti intézmények a szász vasutaknál. A szász államvasutaknál a munkáspersonzet részére ezek az intézmények vannak életbeléptetve: 1. *a kötelező balesetbiztositás;* 2. *a betegsegélyző-pénztár;* 3. *a nyugbér-pénztár.*

Ezen intézmények 1903. évi müködéséről a következő adatok állanak rendelkezésünkre:

1. *Balesetbiztositás.* A balesetbiztositásra kötelezett üzemek naponként átlag 24,910 biztositásra kötelezett egyént foglalkoztattak. Összesen 1113 esetben fizettek kártalanitást. *1000 biztositottra 5·26 százalék baleset esett.* Az 1903. évben kifizetett kártalanitási összeg 344,448 márkára rugott. (Egy márka megfelel 60 krajcárnak.)

Járadék cimén *egyénenként* átlag a következő összegeket engedélyezték: sérültek részére 300·71 márkát, özvegyek részére 149·60 márkát, árvák részére 114·50 márkát.

2. *Betegsegélyző-pénztár.* Az összes munkások, napidijasok és napibéresek tagjai e pénztárnak; az utóbbi két kategoria évi 2000 márka járandóságig terjedőleg. A járulék-köteles pénztári tagok száma 1903. évben 27,590 főre rugott. A vagyoni átlag 769,356 márkát tett. A 915,825 márkára rugó bevétellel szemben 1.024,927 márka kiadás van kimutatva, ugy hogy az évi zárlat 109,104 márka veszteséget tüntet fel, amelyet a vasut fedez.

3. *Nyugbérpénztár.* A munkások nyugbérpénztára az *A*) és *B*) csoportokra oszlik. Mig az előbbi csakis a munkaképtelenség elleni biztositási törvény alapján álló állami törvény szerinti biztositó-intézet feladatát oldja meg, addig az utóbbi a munkásoknak és a segéd-alkalmazottaknak, valamint ezek családtagjainak messzebbmenő gondoskodást biztosit.

Az *A*) csoport 1903-ban összesen 27,376 tagot számlált. Az 533,612 márkára rugó bevételek a következő tételekből álltak: *Tagsági* járulékok 197,331 márka, a *vasuti intézet* hozzájárulása 197,026 márka, kamatok és egyéb bevételek 139,255 márka. *A vasut maga ugyanannyival járul a nyugdijpénztárhoz, mint az összes tagok.* A 257,340 márkát kitevő kiadások következőkép oszlottak meg: 197,009 márka munkaképtelenségi- és kórjáradékok, 19,559 márka gyógyitási költségek, 8,916 márka járulék vissztérítések és 31,856 márka igazgatási kiadások. A kezelési felesleg tehát 276,272 márkát tett.

A *B*) csoportnak a szóban levő évben 25,468 tagja volt. A bevételek 1.058,001 márkára, a kiadások 397,317 márkára, a tiszta felesleg tehát 663,684 márkára rugott. A bevételek részletezése: 1,098 márka belépési dij, 344,697 márka tagsági járulék, 345,866 márka vasutintézet hozzájárulása, 368,351 márka kamatok és egyéb bevételek. A kiadás keletkezéséről a következő adatok nyujtanak tájékoztatást: 161,663 márka pótés kivételes járadékok, 3,458 márka nyugbér munkaképtelenségért, 141,953 márka özvegyi kegydijak, 33,452 márka árvapénzek, 10,782 halotti járulékok, 5,413 márka végkielégitések, 36,119 márka dijvisszatérítések, 1477 márka kezelési és egyéb kiadások. A vagyoni átlag 1903-ban 9.927,237 márkára rugott.

INNEN-ONNAN.

Nyolc órai munka. Északamerika egyik állama, *Nebraska* törvényt alkotott a nyolc órai munkaidőről, ami magában véve nem volna érdekes dolog, de érdekessé teszi az a körülmény, hogy az uj törvény nemcsak az emberekre, de az állatokra is vonatkozik. Aki nyolc órán tovább dolgoztatja háziállatait, kihágást követ el. Sőt megbüntettek egy vándorkomédiást, aki a kintornájához láncolt majmot napi nyolc óránál hosszabb ideig foglalkoztatta.

+ **Tüz a keleti pályaudvarban.** Pénteken délelőtt nagy veszedelem származhatott volna abból a tüzből, amely a keleti pályaudvar gázfejlesztő telepén pusztitott. A tüz kevéssel tiz órakor a telep pincéjében, ahol gázt fejlesztenek, támadt. A gáz felrobbant, amitől a pincébe levezető falépcső és ajtó meggyuladt. A pincében dolgozó munkásoknak még mielőtt szerencsétlenség történt volna, sikerült kimenekülniök. A veszedelemről értesitették a tüzoltókat, amely csakhamar kivonult a tüz szinhelyére, ahol már az olaj és a náddal bevont mennyezet is égni kezdett. A tüzoltók azonban hamarosan elejét vették a veszedelemnek és egy órai munka után teljesen eloltották a tüzet.

Meggyilkolt vasuti málházó. Szegedről érkezik a hir, hogy Szőregen egy vasuti málházót csütörtökön meggyilkoltak. *Bodnár* Lajos vasuti málházó csütörtökön éjjel egy korcsmában mulatott és éjfél felé haza indult. Alighogy kiment Bodnár a korcsmából, többen megtámadták és mire segitség érkezett, Bodnár már borzalmasan meggyilkolva, véresen feküdt a földön. A gyilkosok elmenekültek.

Mi az ember? Kalis bohózatirótól megkérdezték egyszer egy társaságban, hogy röviden és találóan meg tudná-e mondani, hogy mi az ember? Kalis nem gondolkozott soká és a következőképen felelt:

— A posta- s a vasuti kocsiban az ember egy hely; a fogadóban egy szám; az asztalnál egy teritéké; a szinházban egy jegy; a templomban egy szék; a zálogházban egy cédula; a kórházban egy ágy és a temetőben egy sir.

A **gyilkos anyaföld.** Zimonyban, a Prilas-utcában földomlás eltemetett munkaközben egy Zigicz nevü agg nőt. Mialatt a szembenfekvő honvédkaszárnyából nyomban odasietett katonacsapat a mentési munkálatokhoz fogott, ujabb földomlás történt, mely egy polgári cipészt és hat katonát eltemetett. Tizennégy katona részint sulyosan, részint könnyen megsebesült. Az eltemetett katonák közül négyet sulyosan megsebesült állapotban és a cipészt holtan hozták elő. Attól tartanak, hogy az eddig meg nem talált két katona és Zigiczné is meghaltak.

A **«lelkipásztorok».** Szokatlan módon szakadt vége *Deák* Péter botháti görög-katholikus lelkésznek A tisztelendő ur kenetteljes prédikációkat mondott a becsületességről és a keresztény tisztességről és a végén kisült, hogy a derék «lelkipásztor» váltókat és okmányokat hamisitott. A kolozsvári törvényszék a napokban tartott fölötte törvényt és másfélévi fogházbüntetésre itélte. Még cifrább a másik lelkiatya esete. Kupsafalva szolnokdobokamegyei községben Kupsa Sámuel görög-keleti esperest és feleségét agyonverték a község lakosai. Kupsa igen gazdag s a megyében igen tekintélyes ember volt; tagja volt a megyei törvényhatósági bizottságnak is. Valami pöre volt a hiveivel a községi- és a plébánia-legelő miatt s különben is a nép zsarolójának tartották őt a faluban. Emiatt izgatta föl a legelő-pör a község lakóit annyira, hogy szombaton megrohanták a pap lakását s Kupsát és feleségét agyonverték. Szóval, rájár a rud a «lelkipásztorokra».

+ **Milliós postarablás.** *Bukarestből* Románország fővárosából irják: Az orosz hatóságok értesitették a román kormányt, hogy egy orosz parasztokból álló felfegyverzett banda *Reni* közelében megállitotta a román postát, melyet megfosztott 1.025,000 frankot kitevő pénzszállitmányától. A rabolt pénzt állitólag a parasztság forradalmi céljaira fogják forditani. Az orosz hatóságok e hireszlelésétől eltérőleg a romániai lapok azt hiszik, hogy a nagy pénzösszeg valószinüleg a *hűtlen orosz hivatalnokok* kezén veszett el és erélyes vizsgálatot követelnek. Kétségtelen, hogy az utóbbi föltevés felel meg a valóságnak. Az «erélyes vizsgálat» azonban nem fog sokat használni ott, ahol az egész rendszer romlott és ahol — mint sok egyéb helyen is a «fején büdösödik a hal.»

Rablóvezér grófnő. *Milanóban,* Olaszországban óriási feltünést keltett *Rizzola* grófnő letartóztatása, akiről kiderült, hogy rablóbanda feje. Lakásán tömérdek rablott ékszert találtak. A milanói lakosság ámulata érthető: nem államférfi, nem kapitalista és mégis rabol. Furcsa!

+ **Veszedelmes csiny.** Rémséges katasztrófát akadályozott meg — mint Budweiszből irják — egy tehervonat mozdonyvezetője. A budweisi vasutállomás és a tüzérségi raktárak közt levő vasuti sinen egy tehervonat lokomotivvezetője egy régi nagy sint talált átfektetve és már csak az utolsó pillanatban állithatta meg a vonatot, amelyen 30,000 patron volt. Ha a teherkocsik kisiklottak volna, akkor nyilván az egész patron-rakomány felrobbant volna. A tettesek is kinyomozták már. Az illetők Marosca adamstadti kereskedő tizenöt éves Albert nevü fia, ennek kis testvére, Mária és barátja, Sanovski János.

Mulatnak a tiszt-urak. Nagyváradon különös szokást hoztak divatba a mulató tiszt-urak. Ez a mulatság abból áll, hogy a kávéházakban revolverekből lövöldöznek és gyönyörködnek a repülő golyókban, nem kis rémületére a polgároknak, akik az ilyen kávéházakba betévednek. Ilyen mulatságot rendezett szombaton is a Kőrös-utcai Szabó-féle orfeumban egy tisztekből álló társaság. Egy revolverlövés után azonban egy fiatal tiszt halálsápadtan kapott a karjához s a terem közepére ugorva kiáltá!

— Ki volt az, aki rám lőtt?

Csakhamar kiderült aztán, hogy a katonatisztet vele mulató hadnagy társa sebesitette meg. A revolvergolyó, melyet a hadnagy ur széles kedvében a kályhába lőtt, visszacsapódott s barátjának karját furta át. Igy mulatnak a tiszturak a kávéházban.

A sztrájktörők áldozatai. A newyorki földalatti vasut alkalmazottai mintegy három hét előtt sztrájkba léptek, de harcukat elveszitették, mert az igazgatóságnak sikerült sztrájktörőket toborozni s a régi alkalmazottakat elbocsátotta Miután tisztességes munkás Amerikában sem vállalkozik a sztrájktörő aljas szerepére, munkájukhoz nem értő csavargókat is kellett alkalmazni, aminek most borzasztó eredményei lettek. A földalatti vasuton két motoros kocsi összeütközött és száznál többen többé-kevésbbé veszedelmesen megsérültek. A kocsi vezetője meghalt. A szerencsétlenségnél borzasztó jelenetek folytak le. A férfiak kirohantak a kocsiból és agyontapostak az utjokban levő asszonyokat és gyermekeket. Rendőröknek kellett közbelépni, hogy az asszonyokat és gyermekeket megvédelmezzék a férfiak brutalitása ellen. Most persze felzudul New-Yorkban a polgári közvélemény, amely közönyösen nézte több mint ezer vasutas harcát a hatalmas társulat ellen. Nálunk is volt már hasonló eset. Mikor a közuti vasut alkalmazottai sztrájkoltak, az összetoborozott sztrájktörők két nap alatt 17 embert öltek meg, vagy tettek nyomorékká. Itt is hallgatott a polgárság, amelynek gondolkozásmódja a munkássággal szemben egyforma az egész világon.

+ **A bomba.** Aki szélt vet, az vihart arat. Oroszország az önkény és elnyomatás klasszikus hazája és az ilyen termőföldből nem nőhet más, mint a forradalom és a bomba. Szergiusz nagyherceg levegőberöpitését csakhamar követte az ujabb bombamerénylet. *Varsóban* a rendőrség ellen egyszerre három bombamerényletet követtek el vasárnap este. A rendőrség irodájába és a városháza elé bombát dobtak s *Nolken* rendőrfőnök ellen is bombamerényletet követtek el. A rendőrfőnök sulyosan megsebesült, a rendőrségi irodába dobott bomba pedig több embert tett nyomorékká. Kettő menthetetlen. Csak a népszabadság vethet véget a merényletek korszakának.

A gőzös, a villamos és a motorkocsi versenye. A gőzvasut, a villamos vasut és a motoros kocsik harca immár megkezdődött. Hogy ez előbb-utóbb be fog következni, mindenki várta, de hogy ily gyorsan itt lesz ez az állapot, senki sem hitte. A legérdekesebb azonban a dologban az, hogy ez a harc épen Angliában, tehát ott kezdődött, ahonnan a gőzvasut világhóditó utjára megindult. A mult hónapban három napon át tanácskoztak az angol nagyvasutak részvényesei, hogy miképen csökkenthetnék azt az óriási visszahatást, amit a villamos vasutak konkurrenciája a gőzvasutaknak okoz. Szinte hihetetlen számokkal mutatták ki az egyes vasutak, hogy hány személylyel szállitottak kevesebbet és hogy ennek következtében mennyi a bevételi kevesblet. Igy a délkeleti vasut elnöke azt jelentette, hogy az ő vasutján 6 hónap alatt 1.631,200 utassal szállitottak kevesebbet, mint a megelőző években és ez körülbelül 400,000 korona bevételi apadást jelent. Ennek a hanyatlásnak az a magyarázata, hogy az emberek szinte ösztönszerüleg irtóznak a gőzvasutak okozta füsttől és piszoktól és ezért szivesebben veszik igénybe a villamos közlekedést. De ezenfelül a villamos vasutak kényelmesebbek, olcsóbbak, gyorsabban és gyakrabban is közlekednek és igy a közönség igényeinek inkább megfelelnek. A tanácskozások azzal végződtek, hogy a helyi és közeli forgalomban lehetetlen a gőzvasutaknak továbbra is megmaradni a villamos vasutak mellett és igy amelyik vasut nem akarja teljesen elveszíteni maga alatt a talajt, át kell hogy alakitsa forgalmát a villamos üzemre.

Amig ilyenformán a villamos teljes győzelmet aratott a gőzvasut felett, máris mutatkozik egy ujabb közlekedési eszköz: a *motor-omnibusz,* mely a villamos vasutakkal fogja felvenni a versenyt. Londonban már legközelebb megindulnak ezek a kolosszusok, amelyeknek a villamosokkal szemben az lesz az előnyük, hogy utjokban a tömeges menetek, csődületek nem akaszthatják meg, bármily irányba dirigálhatók lesznek és ami talán a legfontosabb, hogy egy kocsi szolgálatképtelensége nem fogja az egész vonalon megzavarni a forgalmat.

Egy lokomotiv lefoglalása. Egy lokomotiv lefoglalása nem mindennapi dolog. Ez a különös és szokatlan eset a napokban a francia-német határon levő belforti pályaudvaron történt meg. A vámhivatalnokoknak egyszerre csak az jutott eszükbe, hogy a vonatok lokomotivjait is megvizsgálják. A Chaumontba induló vonat lokomotivján kezdték meg munkájukat és a vizsgálat nem is volt eredménytelen. A szén között ugyanis nagy mennyiségü megvámolandó dolgot találtak, ugy mint dohányt, cigarettát és szivart. A lokomotiv vezetőjét nem tartóztatták le, de lakásán szigoru házkutatást rendeltek el és mint bünjelet lefoglalták — a lokomotivot. Még jó lesz, ha nem csatolják ezt a bünjelet a csempészügy — aktái közé.

Nehezen fog menni. A fejedelem lovai megbokrosodtak és magukkal ragadták a hintót. Egy bátor ember föltartóztatja a vadul rohanó lovakat. A fejedelem megköszöni neki:

— Ön megmentette az életemet. Ezért megérdemli a hálámat. Micsoda Ön?

— Kereskedő.

— Helyes. Én tehát ezennel kinevezem Önt udvari szállitómmá. Mivel kereskedik?

— Uraságoktól levetett ócska ruhákkal.

A «müvész». A rendőrkapitány elé állitottak egy tulságosan kopott alakot, aki a «zöld fához cimzett szállodában» keresett éjjeli menedéket. A rendőrkapitány a személyazonosságát akarja megállapitani

— Mi a foglalkozása?

— Müvész vagyok.

— Micsoda? Müvész? Hát mi a maga müvészete?

— Esernyőcsináló vagyok.

— Hisz az nem müvészet!

— Nem müvészet? Hát próbálja meg a kapitány ur és csináljon egy esernyőt, ha az nem müvészet!

+ **Amerikai fogadások.** Ismeretes, hogy a vérbeli amerikaiak fogadó-lázban szenvednek. Igazi yankee mindig talál alkalmat, hogy fogadjon. Amellett a legképtelenebb dolgok képezik a fogadások tárgyát. Igy például két esztendő előtt egy esküvő alkalmával valaki 10.000 dollárba fogadott, hogy a fiatal asszony egy éven belül fiugyermekkel ajándékozza meg a férjét. Azonnal akadtak vállalkozó emberek, akik az ellenkezőre fogadtak. Gondolható, hogy mily zaklatások közepette töltötték a fiatal házasok az esztendőt. Nap-nap után érdeklődtek a fogadó felek az asszonyka állapota iránt. A legérdekesebb, hogy a fiatal asszony oly amerikaiasan oldotta meg a dolgot, hogy pörre került a sor: egyszerüen ikreket szült, egy fiut, meg egy leányt.

Japán szövetkezetek. Japán szövetkezeti ügye ősrégi eredetü. A legrégibb szövetkezeti alakulatok a selyem közös eladására alakult egyesületek voltak. Egyes ilyetén egyesületek, melyek mai napig is fennállanak és igen jó üzleteket kötnek, 230 évesek. A japánban jelenleg müködő szövetkezetek az 1900. évi uj szövetkezeti törvény alapján létesittettek. Ezelőtt egy 1898. évi statisztika szerint 346 szövetkezet müködött 64,388 taggal és körülbelül 968,141 yen vagyonnal (2¼ millió korona). Ezek között a selyemeladó szövetkezetek voltak a legjelentékenyebbek. A legutóbbi számlálás szerint Japánban 583 szövetkezet müködik.

Enyhitő körülmény. Keményen vallatóra fogja a biró a csökönyös kabáttolvajt:

— No maga ugyancsak szaporán folytatta a mesterségét: két hó alatt nem kevesebb, mint 10 föltöltőt emelt el!

— De, kérem, szigoru tél is volt az idén!

Előkészitő tanfolyam. *Kisbiró* (rajtakapja a cigányt, amint éjszaka a Lőcsláb Icig boltajtaját feszegeti): Mit csinálsz itt, dade?

Cigány: Nizsem, hogy érdemes-é á lákátos-mesterséget mégtánulni?

+ **Vallomás.** — És melyik uton mentél föl a hegyre?

— A legbiztosabban: amin a szamarak járnak.

+ **Orosz vasuti történet.** Éj van. A Szibériába készülő vonat fűtve áll a pályaudvaron és két tüzes szemével messzire világit a sötét éjszakába. Az utasok alszanak, az őrök ásitoznak s az egész állomásra néma csend borul. Csak az első osztályu étterem van fényesen kivilágitva, ahol dusan teritett asztal mellett négy előkelő utas, talán hercegek is lehettek, vig poharazás közt beszélget, amikor bejön hozzájuk egy állomásfőnök és udvariasan meghajtja magát:

— Indulunk, uraim, méltóztassanak beszállni.

Az uraknak azonban egy csöpp kedvük sem volt a pompás helyet ott hagyni s fölszólitották a főnököt is, hogy maradjon ott és tartson velük. A lelkiismeretes főnök nem sokáig kérette magát s odaült ő is a mulató társaság közé.

— Egy kis félórai késés mit sem tesz, várjunk még az indulással, hisz a többi utasok ugyis alszanak — szólt az egyik ur a főnökhöz fordulva.

— Lehetetlen, uram, — válaszolt ez, — az első csengetés már megtörtént. Az utasok . . .

— Ej mit, utasok . . . Proszit . . .

Éj van A vonat befütve áll a pályaudvaron, az utasok alszanak s az egész állomásra néma csönd borul. Csak az elsőosztályu étterem csendjét veri fel vidám nevetés és hangos pohárcsengés. A félóra már régen elmult.

108

— Most már csakugyan indulni kell, — szólt az állomásfőnök utolsót hörpintve poharából, — tessék beszállni.

A négy ur azonban nagyon mulatós kedvében volt s ujra biztatták a főnököt, hogy még egy kicsit maradjon ott, ráér az a vonat később is elmenni.

— Ezt az üveget már csak nem hagyjuk itt.

— Nem bánom hát, — szólt a főnök — 15 percig még várhatunk.

Virradni kezd és a vonat még mindig a pályaudvaron áll befütve és türelmetlenül prüszkölve. Az egész vonalon pedig az összes állomásokon hiába várják a vonatokat, egy irányból sem jönnek azok, mert egy főnök ur az állomás elsőosztályu étermében mulat négy utassal . . .

BUDAPESTI OLVASÓ-EGYLET

... VII., Rottenbiller-utca 21., II. 14. (magánhelyiség.) ...

Minden pénteken este **felolvasás** tartatik.

Vendégeket is szivesen látunk.

A vezetőség.

A Magyar Vasutas minden előfizetője

peres ügyekben szóbeli vagy irásbeli

ingyenes jogi tanácsot;

a munka- vagy szolgálati viszonyból eredő peres ügyekben

ingyenes ügyvédi segélyt;

a szükséghez mérten *baleseteknél* vagy *halálesetnél* hátramaradottjai megfelelő

anyagi segélyt

kap; akik a vasuti szolgálatból távoznak, igényt tarthatnak

dijtalan munkaközvetitésre;

akiket mozgalmunk miatt *rendszabályoznak*, azokat kellő módon

segélyezhetjük.

Vasutasok!

Hivatalnokok, altisztek, szolgák és munkások!

Támogassátok a saját lapotokat, a **Magyar Vasutast,** *gyüjtsetek előfizetőket, harcosokat és ne türjétek soraitokban azt, aki gyávaságból vagy butaságból elillan a küzdelemből és igy saját magának és összes társainak árulójává lesz!*

Tegye meg mindenki a kötelességét és akkor rövid idő mulva büszkén és örömmel tekintünk vissza arra a harcra, melynek első fordulópontja:

a hetenkinti Magyar Vasutas.

Testvéri üdvözlettel

az **országos szervező-bizottság.**

Értesitjük előfizetőinket, hogy szerkesztőségünkben (VII., Csömöri-ut 28. sz., I. em., ajtószám 3) **minden csütörtökön este 7—8 óráig**

ingyen jogi tanácsot

kaphat minden előfizetője a Magyar Vasutasnak.

Vidéki előfizetők levélben fordulhatnak jogi tanácsért lapunk szerkesztőségénez. A Magyar Vasutas jogtanácsosa **Kadosa Marcell dr.** (Ó-utca 48., I. em.)

VEGYESEK.

Köszönet-nyilvánitás

a központi szertár összes alkalmazottaihoz.

Alólirott szomoru szivvel köszönetemet nyilvánitom mindazon nemesszivü munkástársaimnak, valamint hivatalbeli fölebbvalóimnak, akik szeretett nőm elhunyta alkalmából a megpróbáltatás e nehéz napjaiban szeretetüknek olyan fényes példáját adták, ami ugy vigasztalásomra, mint anyagi helyzetemnek türhetőbbé tételére szolgált. Fogadják ezért leghálásabb köszönetemet.

Budapest, 1905 március 24-én.

Kormány Lajos,
Máv. szertári előmunkás.

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk legközelebbi száma pénteken, április 7-én jelenik meg. Lapzárás kedden este. Amely küldemény azután érkezik hozzánk, csak a következő heti számba jöhet. Kérjük olvasóinkat, hogy a lapnak szánt közleményeket csak a papiros egyik oldalára és olvashatóan irják. Névtelen küldemények a papirkosárba vándorolnak.

R. V. 78. A Konzum alapszabályainak 12. §-a intézkedik a tagok szavazati jogáról és pedig a következőképpen:

«Minden közgyülési tag annyi szavazattal bir, ahány üzletrészt képvisel; 20 szavazatnál többet azonban senki sem képviselhet».

Eszerint önnek, dacára, hogy huszonhét részjegye van, csak 20 a szavazata. Legajánlatosabb, hogy személyesen jöjjön föl a közgyülésre. De ne vállaljon más tag részéről fölhatalmazást, mert többet mint 20 szavazatot nem képviselhet és igy a ráruházott szavazatok elvesznének. Azt nem ajánlhatjuk, hogy mást hatalmazzon föl a saját szavazati jogának a gyakorlására, mert csakis tagot lehet fölhatalmazni és mivel önnek magának van 20 szavazati joga, az illető meghatalmazottnak a joga veszne el. Tehát: jöjjön föl személyesen és — igen természetesen — látogassa meg a szerkesztőségünket. Sorsjegyei közül az egyik nem nyert, a másik (021. sz.) 12 koronát nyert a március 1-i huzáson.

Antal Ferenc, Érsekujvár. Olyan hizelgő a *Magyar Vasutashoz* cimzett verse, hogy hivalkodásnak látszanék, ha a lap elején közölnők. De viszont olyan fényes megnyilatkozása a hüséges szolidaritásnak és a szeretetteljes lelkesedésnek, hogy sokaknak öröméül és buzditásául mégis leadjuk e helyen:

A Magyar Vasutashoz.

Szerény munkásbarátaim!
Könny csillog szemembe'
Midőn a «Magyar Vasutast»
Veszem a kezembe.

Nem forgatom, lapozgatom
Amint szembetünik,
Véges-végig átolvasom,
Utolsó betüig.

S ha olvasom, megismerem
Igaz, jó lapunkat,
Ott találom felsorolva
Sok, régi bajunkat.

Sok a bajunk, sok a csorbánk,
Sok a sóhajtásunk!
De nem hallják, — nem is látják
A sok nyomorgásunk.

Bizony-bizony nem akarnak
Segitni bajunkon.
Segitsünk hát, ahogy tudunk
Ossztartva magunkon.

Szervezkedjünk! Sorakozzunk!!
Munkás-barátaim,
Akkor majd biztosan repül
Kerék a szárnyain.

O. J. Lapunk kaució hiányában nem politizálhat és már ezért sem közölhetjük a beküldöttet. De tud maga, jóbarátunk, másról is, prózában is irni.

Spiclik áldozata. Mi is sajnáljuk az illetőt. Véleményünk szerint azonban nagyobb szolgálatot teszünk neki, ha áthelyezésének okát nem hozzuk nyilvánosságra, mert ezzel csak ő neki ártanánk.

Bosszu. Nem jött semmi. Mi lesz a gyüléssel?

Szolnok. Azok az ipari munkások, akik eddig a napibérükhöz 20% pótlékot kaptak, a százalék helyett most csak a pótbért kapják.

Marjay Jenő. Az egyiket — amint látja — besoroztuk; a másiknak hangja is, thémája is olyan kedélyes, hogy nem igen helyezhető el nálunk. A prózának is legközelebb sorát ejtjük. Üdvözlet!

«Jogok.» Teljesen általánosságban van tartva a cikk és ezért nem tudunk neki helyet szoritani, bár egyébként mind igaz, ami benne elmondva vagyon. Kérjük szeretettel, méltóztassék a jelzett szolgálati ágak munka- és fizetés-viszonyairól részletes ismertetést irni és akkor nemcsak nagy hálára kötelez minket, de hasznos szolgálatot tesz a közös ügynek is.

Temesvári levelező. Köszönjük. Kérjük máskor világosabban megirni, hogy mi vonatkozik a műhelyre és mi a fütőházra.

Kiadóhivatali üzenet.

A bizalmi-férfiainkat felkérjük, hogy amint az előfizetési pénzeket összeszedték, szivéskedjenek azt sürgősen a kiadóhivatalba behozni, illetve postán beküldeni.

Felelős szerkesztő: **Farkas Izor.**
Laptulajdonos: **A magyar vasutas-szervezet.**

Biraucz Döme könyvnyomdája Budapesten, VII., Amazon-u. 6—8

HIRDETÉSEK.

Csere.

Mely lakatos óhajt PECSRE géplakatossal cserélni? — A cim a *Magyar Vasutas* kiadóhivatalában tu ható meg.

Örökségekre

kölcsönt adok, sőt azokat meg is veszem még akkor is, ha azok haszonélvezeti joggal vannak egybekötve. Cim:

SCHWARCZ FRIGYES

VII., Hernád-utca 11., I. em., 7.

Legszebb nász- és alkalmi ajándék!

Egy amerikai gyorsfőző vagy egy háztartási mérleg **INGYEN.**

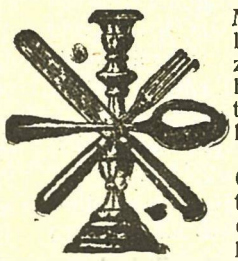

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét tulhalmozott raktáramból világhirü s kiválóságukért általánosan kedvelt **mexikói ezüst-áruimat** és pedig:

6 db mexikói ezüst asztali kést, 6 db mexikói ezüst evővillát, 6 db mexikói ezüst evőkanalat, 12 db mexikói ezüst kávéskanalat, 6 db kiváló dessertkést, 6 db kiváló dessertvillát, 1 db mexikói ezüst levesmeritő kanalat, 1 db mexikói ezüst tejmeritőt, 2 db elegáns szalon asztali gyertyatartót

46 darab összesen csak **6 frt 50 kr.**

Minden megrendelő ezenkivül **jutalomképen egy amerikai gyorsfőzőt** vagy egy szavatosság mellett pontosan müködő 12½ kiló hordképességü **háztartási mérleget** kap **teljesen dijtalanul. A mexikói ezüst** egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságáért és kiváló minőségeért **25 évi jótállást** vállalok. Szétküldés utánvéttel történik az európai raktárból:

SCHEFFER D. SÁNDOR

Budapest, VIII., Bezerédi-utca 3/I sz.

Nem tetszés esetében a pénz visszaszármaztatik.

Minden kockáztatás kizárva.

Világcikk! **„RASOL"** Kés nélkül borotvál!

Egészséges! Kellemes! Olcsó!

Egy kgr. ára 30-szori borotválásra helyben 2·40 kor., vidékre 3 kor. előleges beküldése mellett franco. Utánvéttel 20 fillérrel drágább. Egyedüli készitő:

„RASOL" vegyipari vállalat BUDAPEST, Váci-körut 55. sz.

Raktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárában, VI., Király-utca 12. sz.

A világ legjobb szőrvesztője!

RASOLIN Hölgyeknek ajánlatos!

Egy doboz ára helyben 2 kor., vidékre 2·50 kor. előleges beküldése mellett franco. Utánvéttel 20 fillérrel drágább. Egyedüli készitő:

„RASOL" vegyipari vállalat BUDAPEST, Váci-körut 55. sz.

Raktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárában, VI., Király-utca 12. sz.